

ENVER PAŞANIN BİLDİRİSİ

Fas, Tunus, Cezayir ve Trablusgarp inkılâpçılarını temsilen Kurultaya katılan Enver Paşa da söz almış, Kurultayı hazırlayan Üçüncü Enternasyonale ve onun reisine teşekkür ettikten sonra şöyle demiştir:

Yoldaşlar, Türkiye muharebeye girdiği zaman cihan iki gruba ayrılmış bulunuyordu. Birincisi kapitalistler ve emperyalist eski Çarlık Rusyası ile müttefikleri idi. İkincisinde Almanya ile müttefikleri vardı ki, bunlar hem emperyalist ve hem de kapitalist idiler. Biz bu iki zümreden Çarlık Rusyası ile İngiltere ve bunların dostlarından ibaret olanlara karşı harp ettik. Çünkü bunların maksatları bizi tamamıyla boğup vücudumuzu yeryüzünden kaldırmaktı. Biz Almanya tarafına geçtik. Çünkü Almanya, hiç olmazsa, varlığımızı bize bağışlamaya razı olmuştu.

Almanlar, maksatlarının hududuna erişebilmek için bizden istifade ettiler. Fakat biz bu türlü muahedelere ortaklık etmiyorduk. Bizim gayret ve sebatımızın birinci hedefi istiklâlimizi korumaktı. Yoldaşlar! Beni Berlin'in rahat hayatından Trablus'un kızgın cehennemî çöllerine ve bedevilerin yoksul çadırlarına götürüp ömrümün en sıkıntılı günlerini geçirmeye zorlayan duygu, istilâcılık duygusu değildi. Trablus'u Trabluslular için kurtarmaya çalışıyorduk. Ve bunun için seviniyoruz ki, Trabluslular dokuz yıllık muharebenin neticesi olarak istilâcıları kovmaya muvaffak oldular. Azerbaycan hakkında da başka maksadımız yoktu. Azerbaycan'da Azerbaycanlıların akidesini besliyorduk. Biz yanlış yola düşüyor idiysek, bu bizim felâketimizden ileri geliyordu.

Enver Paşa muharebe zamanında ehemmiyetli bir mevkide bulunduğu, fakat Alman emperyalizmi ile aynı safta harbe mecbur olduğundan üzüntü duyduğunu, İngiliz emperyalizm ve kapitalizmini olduğu kadar Alman emperyalizmini de nefretle karşıladığını söylemiştir. Şimdiki Rusya o zaman mevcut olsa ve bugünkü maksatlar uğruna harb etseydi, biz şimdi yaptığımız gibi, o zaman da bütün kuvvetimizle onun safında bulunurduk. Buna sizi inandırabilirim ve sözümün hakikate uygun olduğunu da isbat edebilirim, demiştir.

Enver Paşa Şark Milletleri Kurultayındaki nutkuna şöyle devam etmişti: Biz Şûrâ Rusyası ile birlikte iş görmeye karar verdiğimiz zaman Yudenîç'in ordusu Petrograd yakınında bulunuyordu. Kolçak Ural'ı tutmuştu. Denikin cenuptan Moskova'ya yaklaşıyordu. Bu kuvvetleri harekete getiren Antanta ise, oyunu kendi hesabına bitmiş sanıyor

ve yırtıcı dişlerini gösterip sevinç ile ellerini oğuşturuyordu. Biz Rusya'ya dost olmaya çalıştığımız zaman vaziyet işte böyle idi. Karadeniz'deki fırtınalar bindiğim geminin direklerini kırıp geri sürmeseydi ve Kovno ile Riga hapishanelerinin duvarları ve tayyarenin yere düşmesi yoluma setler çekmeseydi, ben size Rusya'nın en müşkül ve felâketli zamanında gelirdim. Bazı arkadaşlara izahat vermek lüzumu beni burada böyle şeyleri söylemeye mecbur etmezdi.

Yoldaşlar! Cihan muharebesinin ilk istilâ çarpışmalarında bizim yenildiğimizi siz biliyorsunuz. Fakat mağlûplar ve mağdurlar muharebesi nazarıyla ben bizi yenilmiş saymıyorum. Çünkü Türkiye, istilâya doymaz Çar Rusyasının yıkılıp kavrulmasını hazırlayan âmillerden biri oldu ise, bu vazifesini ancak Boğazları kapamakla ifa etti. İşte o sebeptir ki, o zalim kara hükümetin yerine mazlumların tabîi müttefiki olan Şûrâ Rusyası kuruldu. Bu suretle Türkiye, dünyayı kurtarmak için yeni yolu açanların ortağı oldu. Hakikaten mazlum gözüyle bakarak ben bu hali Türkiye için galebe ve zafer sayıyorum.

Yoldaşlar! Bugün istilâcılara karşı kahramanca döğüşen Türk ordusu -ki kuvvetlerini köylerden alıyor- söylediğim gibi mağlûp olmamıştı. A ncak bir zaman için tüfeklerini aşağıya indirmişti. Bu ordu aynı zamanda düşmanla onbeş sene muharebe ettikten sonra, şimdi de iki yıldır nihayetsiz ihtiyaç ve sıkıntı içinde muharebeye sebatla devam ediyor. Şimdiki muharebeyi evvelkine benzetmek olmaz. Türk ordusu kat'i imanla yürüyor. Çünkü Şark âleminin Üçüncü Enternasyonal ile müttefik olduğunu ve kendi haklı davalarına bütün dünya mazlum ve sefillerinin yardımcı çıktığını görüyor.

Enver Paşa, 1914'te Emperyalistler arasında başlayan ve 1917'ye kadar süren cihan harbinin kat'i devreye girdiğini ve neticenin mazlumların lehine tecelli edeceğini, emperyalist ve kapitalistlerin büsbütün yıkılacağına işaret ettikten sonra şöyle demiştir:

Bu Kurultay, mazlumları müdafaa için kanını döken Kızıldorduya ve Türk mücahitlerine yeni bir kuvvet verecektir. Bu muharebenin bizim zaferimizle, yani hakkın zaferiyle bitmesine çalışacaktır. Bizi Üçüncü Enternasyonale yaklaştıran sebep, yaptığımız şimdiki muharebede kendimize yardım ve arka bulma arzusu değildir. Siyasî, içtimaî akidelerimizin esasta birbirine yakın bulunması da, sanırım ki mühim bir sebeptir. Biz inkılâpçı kuvvetimizi daima halktan, halkın da mağdur ve yoksul kısmı olan köylüden alıyorduk. Eğer bizim çokça fabrikalarımız ve işçilerimiz olsaydı, önce onları yadederdim. Köylüler bizim inkılâpçılarla birlikte idiler. Şimdi de böyledir.

Yoldaşlar! Biz halkın arzusuna riayet ettiğimiz için mukaddera-
tının kendi eline verilmesi taraftarıyız. Onlar ki, bizim ile yaşa-
mak istemiyorlar, biz kendi mukadderatlarını kendilerine bırakmak
istiyoruz, milliyet meselesinde bizim düşüncemiz budur. Biz muharebe
aleyhindeyiz. İktidar ve ihtiras için insanların biribirlerini boğ-
malarına aleyhtarız. Daima sulhü vücade getirmek için Üçüncü Enter-
nasyonal ile birlikte yürüyoruz. Ve ancak bunun içindir ki, bütün
maniaları aşarak kanlı muharebeye şimdiye kadar devam ettik ve ede-
ceğiz. Biz çalışan sınıfın bahtiyarlığını istiyoruz. İster yerli,
ister yabancı olsun, başkalarının kazancından hile ile, zor ile is-
tifade etmenin ve edenlerin aleyhindeyiz. Onlara karşı pervasız ve
merhametsiz davranmalıdır. Biz halkımızın sanatını ve çiftliğini bü-
yük hesap ile ileri götürüp işin semerelerinden herkesin faydalanma-
sını istiyoruz.

Yoldaşlar! Hürriyet ve bahtiyarlık denen şeyleri ancak izanlı
ve irfanlı milletin elde edeceği kanaatindeyiz. Çalışma ile birlikte
hakiki hürriyeti temin edecek esaslı bilgi ve maarif nuru ile memle-
ketimizin aydınlanmasını istiyoruz. Bu maksatla erkek ile kadın ara-
sında fark koymuyoruz. İçtimai siyasete dair düşüncemiz budur.

Enver Paşa emperyalistlerin ve kapitalistlerin dişlerinin kırıl-
acağına dair Kurultayın tam bir imana sahip olduğunu belirtmiş,
bunlara karşı açılan muharebenin belki uzun süreceğini, lâkin gale-
be kendilerinde kalacağını söylemiş ve sözlerine nihayet vermiştir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİHİ